

***Policies que disparen
Els danys causats per armes de foc utilitzades per la policia.***

Marc-Roger Lloveras i Ferrer*

Sumari

- *Policies que disparen durant el servei policial.*
 - Dues detencions.
 - Quatre persecucions.
 - Tres persecucions que acaben amb trets accidentals.
 - Un policia amb alteracions psíquiques i intoxicat en actiu.
 - Un policia lliure de servei que ha d'actuar.
- *Policies que disparen durant la seva vida privada.*
 - Dues nits de festa que acaben a trets.
 - Un marit suposadament enganyat i un guàrdia civil racista.
 - Una discussió de trànsit i una altra de veïns.
 - Policies que disparen contra les seves dones.
- *Conclusió.*
- *Taula de sentències citades.*
- *Referències bibliogràfiques.*

• ***Policies que disparen durant el servei policial.***

La policia necessita utilitzar armes de foc per dur a terme les seves funcions tant preventives com repressives. Les armes de foc són quelcom fàcil d'usar, molt perillós i que sovint causen danys irreparables. Per això, la legislació en restringeix l'ús a unes circumstàncies molt concretes fora de les quals els policies són responsables dels danys causats amb la seva utilització i subsidiàriament l'administració pública, Estat, Comunitat Autònoma o Ajuntament .

Quan els policies estan de servei i l'ús d'armes de foc esdevé inevitable la seva actuació es regeix pel **principi de proporcionalitat**, que la jurisprudència aplica reiteradament, del mitjà utilitzat per detenir a l'individu, que trobem a l'art. 5.2 d) de la LO 2/1986, de 13 de març, de Cossos i Forces de Seguretat, d'acord amb el qual els policies només han d'utilitzar les armes: "*... en situacions en què existeixi un risc racionalment greu per la seva vida, la seva integritat física o les de terceres persones o davant de circumstàncies que puguin suposar un greu risc per la seguretat ciutadana d'acord amb els principis [de congruència, oportunitat i proporcionalitat en la utilització dels mitjans al seu abast] que esmenta l'apartat anterior*".

En cas d'infracció d'aquest principi, l'art. 5.6 LO 2/1986 fa **responsables personalment i directament** als policies pels actes que realitzin durant la seva actuació professional, **sens perjudici de la responsabilitat patrimonial** que pugui correspondre a les administracions públiques.

* Versió revisada i actualitzada a 26 de novembre de 1999.

El principal motiu de defensa dels acusats és l'**eximent de compliment del deure** (art. 20.7 CP). Però, com veurem, el fet de disparar una arma de foc en compliment del deure i tot realitzant funcions pròpies de la policia no serveix per irresponsabilitzar als policies quan aquests no respecten el principi de proporcionalitat ni es troben en unes circumstàncies estrictes de perill per la seva vida o integritat física o la de terceres persones. Tot i aquesta manca d'irresponsabilitat, el TS sol tenir en compte l'eximent amb caràcter parcial, segons les circumstàncies del cas, per imposar als policies penes molt inferiors a les que condemnaria a qualsevol ciutadà que utilitzant una arma de foc hagi causat danys a altres ciutadans.

- **Dues detencions.**

La **STS, 2ª, 16.6.1997** confirma la SAP Pontevedra, 20.5.1996, que condemnà al policia *José O.C.* a un any de presó com a autor d'un delictes d'imprudència temerària amb resultat de mort i a pagar 25 milions de pta. d'indemnització: 11 milions a *Roque M.L.*, 8 a *David M.D.*, 3 a *Rosa Ma M.D.*, 1'5 a *Joaquín Roque M.L.* i 1'5 a *Amparo M.D.* El lector de la sentència pot suposar, ja que el seu text no ho aclareix, que aquests són el marit i els ascendents i descendents de la morta.

El policia en el moment d'iniciar la detenció d'una persona (*Francisco Ramón L. B.*, que demanda, al seu torn, per lesions de les que el policia es absolt) es troba pressionat per un grup d'unes 40 persones, una de les quals s'abraona sobre ell i, fins i tot, l'arriba a agredir. El policia davant la por que li prenguin l'arma, la desenfunda, li treu l'assegurança i la munta. Finalment, es produeix un tret que causa la mort d'una dona que presumiblement forma part del grup, tot i que la sentència no ho declara com a provat com tampoc determina si la seva actitud era agressiva o passiva. En qualsevol cas, el TS considera que el policia infringí el **principi de proporcionalitat** ja que no tenia cap necessitat de matar a la Sra. D. P. per dur a terme la detenció i que encara que això hagués estat necessari el deure que li imposa el seu càrrec no justificaria tampoc la seva actuació. Tot i la quantia relativament elevada de la indemnització, en aquest cas no es fa cap esment de la responsabilitat subsidiària de l'Estat.

En sentit contrari, la **STS, 2ª, 31.12.1996**, confirma l'absolució del policia *José Manuel G.G.* del delictes d'homicidi en aplicació de les eximents de legítima defensa i de compliment d'un deure. El TS considera que el policia actuà dins dels límits permesos, per l'art. 5.2 d) LO 2/1986, en utilitzar la seva arma contra un dels autors d'un robatori al que anava a detenir perquè aquest esgrimia una arma blanca. Tot i això, el TS (FJ 2) ens diu que el policia no actuà voluntàriament sinó que l'arma se li disparà a conseqüència del forcejament que tingué amb la víctima. Això ens pot semblar, a primera vista, incompatible amb l'absolució en aplicació de l'eximent de legítima defensa. Com veurem més endavant, en alguns casos el TS distingeix entre l'ús de la violència, mitjançant una arma, en sentit abstracte i en sentit concret. Probablement, en aquest cas, ja que la sentència no exposa amb gaire detall els fets, el TS considera correcte que el policia esgrimeixi la seva arma per defensar-se d'una possible agressió amb una arma blanca (sentit abstracte), però no explicita que l'absolució es deu a la pròpia conducta de la víctima i no pas a l'ús concret de l'arma (sentit concret) que segons sembla fou finalment accidental. Més endavant veurem com són de restringides les circumstàncies en les que el TS considera que un tret accidental pot ser considerat com un cas fortuït el qual no genera responsabilitat penal i, per tant, tampoc civil *ex delicto* ni subsidiària de l'administració competent.

- **Quatre persecucions.**

Les quatre sentències següents resolen persecucions policials, en cotxe o a peu, en les que els policies desapareixen sobre els delinqüents que fugen. En totes el TS considera que **els policies creen un risc innecessari i infringeixen el principi de proporcionalitat**. En les tres primeres aprecia la responsabilitat civil subsidiària de l'administració pública: l'Estat a la primera, en tractar-se d'un guàrdia civil (614.050 pta.: 464.000 pels danys, 125.000 per les seqüeles i 25.050 pels danys ocasionats al vehicle), l'Ajuntament de Sevilla a la segona, en tractar-se d'un policia local (8 milions pta.) i el de Barcelona, a la tercera, ja que els condemnats són membres de la Guàrdia Urbana (210.000 pta.). A la quarta, tot i que sembla que també es determina aquesta responsabilitat, el TS no ens en diu res.

STS, 2ª, 28.10.1997. El guàrdia civil *Pedro Antonio R.M.* es condemnat per imprudència simple a dos dies d'arrest. L'agent disparà des del seu vehicle en moviment sobre els pneumàtics d'un cotxe també en moviment que s'havia saltat un control policial, causant danys als ocupants del vehicle i també al vehicle que la sentència no explicita. L'acusat al·lega que actuant en compliment del seu deure disparà des de 5 o 6 metres trobant-se els vehicles en una via regular. El Fiscal al·lega que s'ha d'excloure la imputació del resultat al policia ja que el resultat fou conseqüència de la conducta o situació creada per la víctima.

El TS considera que s'infringí el principi de proporcionalitat ja que no es donaven les circumstàncies que permeten la creació d'un risc mitjançant la utilització d'armes de foc ja que no existia **risc racionalment greu per la vida o la integritat física** del policia ni per les de terceres persones. Segons el TS era suficient la comunicació dels fets a altres unitats motoritzades per tal que efectuessin la detenció. Pel que fa a l'autoentrada en situació de risc el TS tampoc considera que serveixi per justificar l'ús de l'arma de foc, però si per condemnar l'agent per imprudència simple i no pas per temerària tal com pretén l'acusació particular, els representats de la qual havien de suposar que la seva eventual detenció podia generar, després de la seva actuació, perill pels seus béns jurídics personals.

STS, 2ª, 13.5.1996. *Lorenzo Rafael M.B.*, policia municipal de Sevilla, es condemnat com autor d'un delictes d'homicidi a sis mesos i un dia de presó menor, en aplicar-se de manera incompleta l'eximent de compliment d'un deure (art. 8.11 CP 1973), i a indemnitzar al fill del mort, de nou anys d'edat, amb 8 milions de pta. L'homicidi es produeix després d'una accidentada persecució policial per Sevilla durant la qual els fugits, que han robat el cotxe que condueixen, causen danys de diversa consideració a alguns policies que participaven en la persecució i també a terceres persones. El policia municipal després d'haver-se accidentat i essent l'únic agent que continuava la persecució en veure que el delinqüent que conduïa el vehicle intenta, després d'haver-se també accidentat, reprendre la fugida, se sent amb l'obligació d'impedir la represa d'una persecució molt perillosa, l'apunta i li dispara un sol tret amb el seu revòlver reglamentari, causant-li la mort.

El TS cassa la sentència d'audiència que havia absolt al policia i el condemna, però fa una **aplicació parcial de l'eximent de l'art. 8.11 CP 1973** en considerar que la violència en abstracte era necessària però que el mitjà concret utilitzat pel policia comporta una extralimitació, ja que en el precís moment del tret la víctima no estava produint un perill cert i greu per la vida o la integritat física del policia i el tret que efectua no es pas intimidatori sinó que es fa a distància curta i, a més, es dirigeix a una zona vital de l'organisme de la víctima.

STS, 2ª, 16.1.1998. El 19.9.1992, sobre les 22.40 h., els policies municipals de Barcelona, de servei, *Miguel B. T.* i *Gabriel S. A.*, van iniciar la persecució d'un cotxe que acabava de ser robat d'un aparcament. Durant la fuga, *José María*, conductor del cotxe robat, s'introduí en sentit contrari a la circulació per un carrer i penetrà en un garatge públic. Els agents van creuar el seu cotxe per tal de bloquejar la sortida de l'aparcament i van continuar la persecució a peu. Un cop dins de l'aparcament van disparar 11 trets amb la intenció de detenir al fugitiu. Dos dels trets van ser

intimidatoris i els nou restants els van disparar apuntant a les rodes del cotxe, però només encertaren tres cops al vehicle. *José María* també rebé l'impacte de les bales, patint lesions al braç esquerre i a la mà dreta.

La SAP Barcelona, 6.3.1997, absolgué als policies del delictes d'imprudència grau amb resultat de lesions, però el TS estima els recursos de cassació interposats pel Ministeri Fiscal i per l'acusació particular. Així doncs, en segona sentència, el TS condemna als dos policies municipals com autors d'un delictes d'imprudència temerària amb resultat de lesions a dos mesos i un dia d'arrest major sense apreciar l'eximent de compliment d'un deure. El TS concedeix una indemnització de 210.000 pta. de la que responen els policies solidàriament i pel seu pagament també es condemna directament a la companyia asseguradora de responsabilitat civil de la Guàrdia Urbana de Barcelona. L'Ajuntament es declarat responsable civil subsidiari.

El TS considera que en aquest cas no es donen les circumstàncies per poder considerar legítim l'ús de les armes per part dels policies ni en sentit abstracte (necessitat de la violència) ni concret (mitjans utilitzats): no consta que el lladre del cotxe anés armat ni que agredís als seus perseguïdors o que hagués utilitzat la violència per robar el vehicle, no es tractava d'un delictes greu ni d'un delinqüent perillós. Per tot això, el TS considera que davant **l'absència de risc per la vida dels policies o per la de terceres persones** i de risc greu per la seguretat ciutadana, l'ús de les armes no era l'únic mitjà utilitzable, especialment perquè no s'utilitzaren únicament de manera intimidatòria: era factible que els policies controlessin la sortida del pàrking i haguessin sol·licitat l'ajut d'altres agents per la posterior detenció del lladre.

STS, 2ª, 13.10.1997. El TS confirma la SAP Biscaia, 26.7.1995, que condemnà al policia nacional, *Jesús C. C.*, com autor d'un delictes d'imprudència temerària amb resultat de lesions. Durant una persecució, segons sembla, ja que el TS no ho aclareix, originada durant una intervenció policial per tal de restablir la seguretat ciutadana qüestionada a conseqüència d'uns incidents, el policia disparà dos trets en direcció a un grup de persones que corria fugint del lloc on s'estaven produint els incidents. Els trets els va disparar apuntant cap al terra però un, per efecte del rebot, va causar lesions a una de les integrants del grup que estava a uns vint metres del policia.

Pel TS aquesta acció infringeix els límits existents a la legislació per l'ús d'armes. El risc per la seguretat ciutadana ja havia disminuït a partir del moment en què alguns dels participants en els incidents havien començat a fugir. El TS considera que disparar una arma de foc, en la mateixa direcció que els que corren, encara que sigui cap al terra, desborda el **deure de previsió i cura**, especialment quan el grup que corre està a uns vint metres del policia i fuig sense provocar enfrontaments directes amb el policia ni amb la resta de la dotació policial. D'acord amb això existeix una condemna penal però, en aquesta sentència, tot i que es fa alguna referència a la quantificació de la indemnització per responsabilitat civil que l'acusació particular pretén augmentar, el TS no esmenta quina és aquesta quantia ni qui n'ha de respondre.

- **Tres persecucions que acaben amb trets accidentals.**

En algunes ocasions les armes es disparen sense que els policies ho hagin volgut. Aleshores es fa referència al tret accidental. Aquest tipus de tret no es produeix per una acció deliberada o, fins i tot, dolosa del policia, sinó al que vulgarment anomenem un accident. En aquests casos la qüestió es centra en determinar si l'accidentalitat podia i havia de ser evitada pel policia o bé si es pot qualificar com a cas fortuït. En els dos primers casos, dels tres que s'exposen tot seguit, el TS considera que el tret, tot i ser accidental, és conseqüència d'una negligència en l'ús de l'arma per part del policia, cosa que determina, a més de la seva responsabilitat penal per un delictes o una falta d'imprudència, la seva responsabilitat civil i la subsidiària de

l'administració. En el tercer, el TS considera que el tret, que es produeix en unes circumstàncies fàctiques força excepcionals, és conseqüència d'un cas fortuït, cosa que determina l'absolució del policia i que exclou, en aquesta seu, la declaració de responsabilitat civil.

STS, 2ª, 17.5.1996. El TS confirma la sentència d'audiència (Còrdova) que condemnà al policia *Antonio O. A.* com autor d'una falta d'imprudència simple sense infracció de reglaments i a l'Estat com a responsable civil subsidiari. Al policia se li disparà accidentalment la pistola causant lesions greus a un jove consumidor de drogues, totalment desarmat, que intentà fugir d'una intervenció policial.

L'Advocat de l'Estat interposa recurs de cassació intentant distingir entre imprudència i negligència. Però **la negligència no exclou la imprudència**: el fet concret de disparar no fou degut a una imprudència concreta però el tret es produí a conseqüència de la dinàmica general del comportament del policia. Entén doncs, el TS, que existí una acció voluntària que inicià la imprudència que aprecia en la manera, el moment i el lloc en què el policia desenfundà l'arma i en les condicions objectives de manca de cura amb què es dirigí cap a la víctima, cosa que no li permeté evitar que l'arma es disparés com a conseqüència d'algun moviment bruscat. L'al·legació de cas fortuït es ràpidament desestimada en haver-se apreciat ja alguna classe de culpa. Finalment, la culpa de la víctima com a fonament per una possible compensació de culpes no es pot apreciar quan l'acció de la víctima es limita a fugir de la policia. Sembla clar que tal com afirma el TS (FJ 2): "*huir no puede suponer una concausa en la producción del resultado lesivo*".

Auto, 2ª, 10.7.1996. El TS confirma la sentència d'audiència (Navarra) que condemnà al guàrdia civil *Marcelino G. M.* com autor d'un delictes d'imprudència temerària i a l'Estat com a responsable civil subsidiari. El guàrdia civil, no sabem però per què, perseguia a una persona que n'acabà essent la víctima. A uns trenta metres del perseguit l'agent agafà la pistola reglamentària, li tragué el fiador i manà aturar-se a qui perseguia. El perseguit s'aturà i tot seguit, segons es pot suposar de la quasi inexistent narració de fets, l'agent n'efectuà la detenció: l'agafà per un braç, el posà contra la paret i recolzà la seva arma, sense tornar-la a assegurar, a l'esquena de la víctima, que estava desarmada. Durant el registre, segons sembla, es produí un moviment sense intenció d'agressió per part de la víctima i la pistola es disparà.

El TS considera que haver-se oblidat de reassegurar l'arma en el moment de fer detenció del perseguit que ja ha deixat de fugir constitueix un delictes d'imprudència temerària, la qual es caracteritza "*...por la inobservancia de la más irracional cautela, por la omisión de todas las precauciones que el evento exigía o, al menos, de las más rudimentarias y elementales, por la imprevisión, ligereza y descuido, en el que no hubiera incidido el menos previsor, cauto y diligente de los hombres...*" (FJ 1).

L'**Auto, 2ª, 16.10.1996** ens presenta un tret accidental que es considerat com a cas fortuït. L'Audiència de Sevilla absolgué a un guàrdia civil d'homicidi per imprudència temerària. En el recurs de cassació, que el TS inadmet, l'acusació particular pretenia discutir, entre d'altres motius, la consideració dels fets com a cas fortuït, ja que els considerava constitutius d'una imprudència punible amb resultat de mort de l'art. 565 del CP 1973. El TS manté la qualificació dels fets com a cas fortuït (FJ 2), cosa que determina l'absolució de l'acusat i la no aplicació dels preceptes relatius a la responsabilitat civil (FJ 3).

Un 6 de febrer (el TS no ens diu de quin any ni tampoc on) la Guàrdia Civil muntà un dispositiu pel seguiment d'un sospitós de tràfic de drogues. L'agent acusat, quan el vehicle ocupat pel sospitós s'aturà en el control policial, s'apropà a la finestra de l'acompanyant mentre un altre agent ho feu pel costat del conductor. L'acompanyant baixà del cotxe sense oposar cap resistència, però el conductor feu cas omís. Llavors l'agent acusat s'introduí al vehicle per la porta de l'acompanyant tot col·locant

un genoll en el seient. El conductor arrencà bruscament i, després d'alguns metres, donà una forta empenta al pit de l'agent i el feu caure. Immediatament un vehicle de la Guàrdia Civil inicià la persecució del vehicle fugitiu i arribà a colisionar-hi lateralment. Mentrestant, l'agent s'aixecà de terra i començà una ràpida carrera en observar que hi havia una filera de cotxes que en estar aturats davant d'un semàfor en vermell impedièen passar el fugitiu. Durant la carrera i en veure la col·lisió, desenfundà i muntà l'arma reglamentària i la portà tota l'estona apuntant cap a dalt, amb el fiador en posició de disparar i amb el dit índex estès sobre el canó, sense contacte amb el disparador. El vehicle perseguidor de la Guàrdia Civil s'aturà al costat del vehicle sospitós i els dos agents que l'ocupaven es dirigiren amb les seves respectives armes a la mà cap a la porta del conductor, mentre que l'agent acusat decidí passar el cotxe pel costat dret i posar-s'hi davant per tal de donar cobertura als seus companys i impedir una possible via de fugida pel costat dret. Per fer-ho l'agent, que durant la cursa anterior havia trepitjat successivament excrements de gos i una substància enquitranada i s'havia netejat les soles amb sorra, sense que per això hagués perdut estabilitat, es desplaçà obliquament des del carril dret de la calçada pel que venia corrent, cap a la vorera del carrer, amb tanta mala sort que en el moment de posar el peu sobre la vorera relliscà i perdé l'equilibri, girà sobre si mateix i al mateix temps amb la mà dreta, mentre queia, feu un moviment reflex d'aprehensió que provocà que el seu dit índex pressionés dues vegades la cua del disparador de la pistola, cosa que ocasionà dos trets. Un d'aquests trets trobà en el seu camí al conductor, que en aquell moment estava en posició de registre ja fora del vehicle. La bala li produí una ferida sedal que li atravesà obliquament els dos lòbuls del pulmó esquerre i li causà un gran hemotòrax. La mateixa bala també impactà en el dit petit d'un dels agents que estaven registrant al sospitós i li quedà incrustada a la mà. El conductor fou intervingut d'urgència, havent ingressat en coma medicamentós i necessitant respiració assistida. Morí el 1 de març següent a conseqüència d'insuficiència respiratòria i sepsis generalitzada amb fracàs renal, originat aquest fracàs per una infecció estafilocòcica pulmonar adquirida a la UCI i esdevinguda com a complicació de les seves ferides i per la necessitat de ventilació mecànica.

- **Un policia amb alteracions psíquiques i intoxicat en actiu.**

Com a norma general es pot afirmar que l'administració pública és la responsable civil subsidiària dels danys causats per algun policia en acte de servei que estigui en estat d'alteració psíquica. Aquesta responsabilitat es basa en l'aplicació del principi de *culpa in vigilando* sempre que, d'acord amb l'art. 121 CP, el policia sigui declarat penalment responsable.

El problema que es presenta en aquests casos és que l'art. 20.1 CP considera l'alteració psíquica en el moment de cometre un delictes com a una eximent de responsabilitat, cosa que pot provocar que el policia sigui declarat inimputable penalment. En aquest punt el TS, almenys en el cas que s'analitza tot seguit, fa una interpretació discutible dels termes potestat o guarda de fet de l'art. 118 CP per tal de fer responsable subsidiàriament a l'administració quan el causant del dany és penalment inimputable, assimilant la relació administrativa funcional al concepte de responsabilitat per fet aliè previst a l'art. 1903 CC i en certa mesura reproduït a l'art. 118 CP. Pot semblar-nos raonable que, tot i que el policia en qüestió no sigui penalment imputable, els danys que hagi causat siguin reparats, però el que potser ja no ho sembla tant és que aquesta reparació es faci en seu penal, especialment si tenim present que existeix també una responsabilitat patrimonial directa de l'administració regulada en els arts. 139 i següents de la Llei 30/1992, que també esmenta l'art. 121 CP.

STS, 2ª, 16.12.1998. El 3.3.1995, *Miguel Angel G.T.*, guàrdia civil, disparà contra un amic seu, mentre estava de servei a *San Bartolomé de Tirajana (Las Palmas)*. El guàrdia civil, després de visitar diversos bars on consumí algunes begudes alcohòliques i haver esnifat una paperina de cocaïna, es dirigí amb el cotxe oficial al domicili d'un amic seu, *Juan P.L.* Mentre el seu company de patrulla restà al cotxe, el processat entrà a l'habitatge on fou convidat a prendre cafè. Mentre la propietària de l'habitatge preparava el cafè, *Miguel* sortí al jardí de la casa on trobà la filla del seu amic que hi estava amb uns amics als quals, després d'iniciar una conversa, els recriminà que duessin arracades.

Tornà a entrar a l'habitatge i explicà a *Juan*, que estava mirant la televisió, la discussió que acabava de tenir amb la seva filla i els seus amics. La víctima li contestà, en broma, que potser ell mateix es posaria una arracada. Aleshores *Miguel* s'aixecà de cop, es posà davant de *Juan*, muntà la seva arma reglamentària i mentre l'acabava de preparar li digué “*y yo entonces te pego un tiro*”, apuntà i li disparà amb ànim clar d'acabar amb la seva vida. *Juan* salvà la vida gràcies a una intervenció quirúrgica d'urgència però patí lesions greus que li provocaren una hospitalització de 60 dies, baixa laboral de 381 dies, dues intervencions més i rehabilitació. La indemnització decretada és de 1.383.000 pta. pels dies de baixa, 8.457.216 pta. per les seqüeles, 5.500.000 pta. per danys morals i una quantitat a determinar en execució de sentència per les despeses mèdiques.

El TS confirma la SAP Las Palmas, de 20.5.1997, que absolgué al policia d'assassinat en grau de temptativa en ser considerat inimputable per aplicació de l'eximent de l'art. 20.1 CP. La inimputabilitat penal del policia no exclou però, segons el TS, la responsabilitat civil subsidiària de l'Estat, ja que l'art. 118 CP 1995 determina precisament la responsabilitat pels fets que executin els declarats exempts de responsabilitat penal a qui els tingui sota la seva potestat o guarda de fet. En aquest cas es considera responsable civil subsidiària a l'administració per les lesions causades amb l'arma reglamentària per un agent de servei afectat per una patologia psíquica preexistent, concretament un trastorn de la personalitat per síndrome de lòbul frontal molt inestable conseqüència d'un accident traumàtic anterior que, combinat amb la intoxicació alcohòlica i l'efecte de la cocaïna, van alterar totalment les seves capacitats intel·lectuals i volitives. La responsabilitat es fonamenta en els principis de culpa *in eligendo* o *in vigilando*, per no haver pres les mesures necessàries, de selecció del personal i el seu control posterior per evitar el perill, com ara la separació temporal del servei o la retirada de l'arma.

D'altra banda, en aquest cas es considera irrellevant que l'arma s'hagi utilitzat en acte de servei o no, ja que el risc de dur-la permanentment fora de servei és una conseqüència directa de la forma d'organització de la seguretat pública. En condicions ordinàries es considera que això pot ser beneficiós per la societat, entre d'altres coses, tenint present que els policies tenen el deure d'actuar fins i tot quan estiguin fora de servei. Però, això genera riscos. I, quan es produeixen lesions a conseqüència del risc generat per la possessió d'armes de foc, el TS considera que el dany constitueix una concreció del risc generat pel sistema d'organització del servei de seguretat.

Així, quan l'Administració no pot detectar amb suficient eficàcia el moment en què les armes lliurades als agents deixen de constituir un instrument de protecció ciutadana i es transformen en una font de perill, ha de respondre subsidiàriament pel dany causat. Com veurem en els dos casos de policies que acaben disparant una nit de festa això s'aplica també quan el policia està fora de servei i utilitza l'arma reglamentària que l'administració policial no li havia retirat, tot i tenir algun antecedent psiquiàtric del policia, o simplement disciplinari en el cas del guàrdia civil racista, que fes recomanable la seva retirada. En canvi, en el cas del policia que dispara contra la seva dona no es fa responsable l'administració ja que en absència d'antecedents es considera al policia com qualsevol altre ciutadà que comet un intent d'assassinat sense que l'administració n'hagi de respondre.

- **Un policia lliure de servei que ha d'actuar.**

Algunes vegades els policies es veuen obligats a imposar i fer respectar la llei pel seu compte. L'art. 5.4 LO 2/1986 els imposa l'**obligació d'actuar**, tot i que no estiguin de servei, en qualsevol temps i lloc, en defensa de la llei i de la seguretat ciutadana. En aquests casos l'actuació s'emmarca en el compliment del deure, però queda també limitada pel **principi de proporcionalitat** i quan aquest s'infringeix la responsabilitat subsidiària de l'Estat també se

sol apreciar. A més, en aquests casos es manifesta com a irrellevant que els policies facin ús de l'arma reglamentària o d'una de la seva propietat.

El TS pren en consideració quatre elements: a) que el subjecte actiu sigui una autoritat o un agent autoritzat legalment; b) que l'actuació es produeixi en exercici de les funcions del càrrec corresponent; c) que pel compliment del deure concret sigui necessari l'ús de la violència; i, d) que existeixi proporcionalitat entre la violència utilitzada i la situació que origina la intervenció segons la seva gravetat i les circumstàncies del cas concret. En cas d'incompliment d'aquests elements la distinció entre el policia que actua estant de servei i el que ho fa estant lliure de servei se'ns manifesta del tot irrellevant: en qualsevol cas es farà responsable al policia de la seva actuació i igualment a l'administració de manera subsidiària.

STS, 2ª, 14.2.1997. L'inspector de policia, *José A.G.*, lliure de servei, estava passejant el 27.12.1992 pel costat de la plaça de Rutilio Gacis de Madrid. Prop d'una església, veié a un grup de joves llençant pedres i ampolles de cervesa a l'arbre on se'ls havia penjat una pilota amb la que estaven jugant a futbol. L'inspector els increpà i tot seguit s'inicià una discussió durant la qual el policia tragué un revòlver de la seva propietat amb què pegà al cap a un dels joves. Quan un altre intentà separar l'agredit del policia aquest efectuà dos trets cap a terra que per efecte del rebot van causar danys de diversa consideració a tots dos joves.

La SAP Madrid, 26.2.1996, havia condemnat al policia com autor d'una falta de lesions i un delictes d'imprudència temerària i a indemnitzar amb 170.000 pta. a un dels ferits i amb 750.000 a l'altre, declarant a més la responsabilitat civil subsidiària de l'Estat. El TS cassa la sentència i en aplicació parcial de l'eximent d'obrar en exercici d'un deure condemna al policia perquè utilitza l'arma de manera **desproporcionada** respecte del risc creat pel grup de joves tant per la seguretat ciutadana (utilització de l'arma com a objecte contundent en un primer moment) com en el transcurs de la discussió que es produeix (trets intimidatoris davant la intervenció del jove que intenta separar-los).

L'advocat de l'Estat recorre contra la declaració de responsabilitat subsidiària de l'Estat tot al·legant que aquesta només neix quan els policies estan de servei o bé quan estan fora de servei si utilitzen armes que els hagués lliurat l'administració. La responsabilitat subsidiària de l'Estat tot i que es tracti d'un policia fora de servei està perfectament fonamentada en el fet que el policia, tal com disposa l'art. 5.4 LO 2/86, ha d'intervenir obligatòriament en compliment dels seus deures sempre que es tracti de mantenir o de restaurar l'ordre públic, vetllar per la seguretat de les persones o les propietats, detenir a presumptes delinqüents, auxiliar a víctimes o recuperar objectes de delictes. En aquest moment el policia passa a complir el seu deure com a agent de l'autoritat i retroba la seva relació vinculant amb l'Estat. Si en aquesta actuació realitzada tot incorporant-se al servei individualment, però en exercici de la seva funció, es causen danys l'administració també en serà responsable. Respecte a l'ús d'una **arma no reglamentària** el TS no ho considera com a fet que permeti no fer responsable subsidiari a l'Estat ja que, en aquest cas, el policia utilitza l'arma que porta a sobre en el moment de produir-se els fets pels quals es creu obligat a intervenir. El TS no ho explicita però sembla clar que en aquests casos el policia pot utilitzar qualsevol mitjà que tingui al seu abast.

- ***Policies que disparen durant la seva vida privada.***

Alguns policies malauradament no només utilitzen les armes en funció de les seves tasques professionals estiguin o no de servei, sinó que les utilitzen de manera agressiva, com ho pot fer qualsevol altra persona, en locals de pública concurrència, pel carrer o en espais públics i, fins i tot, en el seu propi domicili. En aquests casos els policies aprofiten la seva condició o els mitjans que pel fet de ser policies tenen al seu abast. Els delictes comesos pels policies en

aquestes circumstàncies poden provocar també que l'administració sigui declarada responsable civil subsidiària, en aplicació del principi de *culpa in vigilando* o *in educando* de l'art. 121 CP i, més modernament, també mitjançant l'aplicació del principi de creació del risc.

- **Dues nits de festa que acaben a trets.**

En algunes ocasions topar-se amb un policia de permís o lliure de servei en un *pub* o en una discoteca pot tenir conseqüències dramàtiques.

STS, 2ª, 13.2.1998. El 19.3.1991, sobre les 19'30 h. el guàrdia civil destinat a *Ondarroa* (Biscaia) *César M. R.*, estava de permís a Getafe on sortí de copes en companyia de dos amics. Tot i no estar de servei i anar de paisà duia a sobre l'arma reglamentària, desenfundada a la cintura i muntada. En el trajecte entre dos *pubs* es van creuar amb un altre grup de joves a un dels quals (*Félix Q.*) *César* dirigí unes paraules. *Félix* es molestà en creure que es reien d'ell pel seu aspecte de *rocker* i seguí a *César* fins a abastar-lo moment en què li dóna dues empentes i diversos cops a la cara. Tot seguit s'inicià una discussió durant la qual *César* esgrimí sense cap mesura de protecció la seva arma reglamentària i apuntà a *Félix*. En aquest moment s'identificà com a guàrdia civil i obligà a tirar-se a terra a *Félix*, que si negà. *César* disparà un primer tret intimidatori a l'aire i *Félix* s'abalançà sobre ell iniciant un forcejament cos a cos durant el qual es produí un segon tret encara sense conseqüències. La discussió continuà. *Félix* intentà prendre l'arma a *César* i en aquest moment es produí un tercer tret que causà ferides de diversa consideració a *Félix*.

El TS condemna al guàrdia civil com a autor d'un delictes d'imprudència temerària amb resultat de lesions i a pagar una indemnització de 3'5 milions de pta. pel pagament de la qual declara la responsabilitat civil subsidiària de l'Estat. En aquest cas la responsabilitat subsidiària es fonamenta en el fet que els superiors del guàrdia civil permeteren que següés posseint una arma tot i haver-li estat diagnosticada una prepatologia coincident amb l'aparició d'alguna mena de psicosi amb susceptibilitat exagerada i vivències paranoiques de persecució. L'Estat és, doncs, responsable en aplicació del principi de creació del risc, ja que en dotar d'armes als membres de les forces i cossos de seguretat ha d'establir **controls i exàmens** per assegurar que els funcionaris les utilitzin en les condicions físiques i psíquiques correctes i contribuir així a disminuir el risc d'accidents i danys.

STS, 2ª, 2.10.1997. El guàrdia civil, lliure de servei, *Javier C.P.*, anà de copes per diversos *pubs* de Logroño durant la nit del 25.12.1993. Almenys des de les 2 h. anà en companyia d'un grup de joves que feien el servei militar a la mateixa ciutat. La festa acabà malament i tard, molt tard. Cap a les 10 h. del matí següent el guàrdia civil, ja sol dins d'un bar, al que havia arribat a les 6 h. encara en companyia d'alguns joves, insistia perquè li servissin una altra ampolla de cava. Després de reiterades negatives de l'encarregat del bar a servir-li cap beguda més i de negar-se el guàrdia civil a abandonar voluntàriament el local, l'encarregat, amb l'ajuda d'una altra persona, aconseguí fer fora al guàrdia civil tot llançant-lo a l'exterior del bar. El guàrdia civil, després d'aixecar-se de terra on restà uns minuts, es dedicà a donar cops a la porta del bar insistint per tornar-hi a entrar. Davant del cas omís que li van fer es dirigí al seu domicili d'on agafà la seva arma reglamentària i tornà prop del bar on esperà, al costat de la porta, fins que sobre les 11'30 h. en van sortir els propietaris i l'encarregat. Aleshores disparà fins a quatre trets contra els qui sortien causant ferides de diversa consideració. El guàrdia civil es condemnat per assassinat en grau de frustració i per lesions amb l'atenuant molt qualificada d'embriagadesa. L'Estat es declarat responsable civil subsidiari pel pagament de les indemnitzacions que sumen un total de 3.873.000 pta. respecte de les quatre víctimes i 694.805 pta. per les despeses mèdiques causades a l'Insalud.

La responsabilitat subsidiària de l'Estat es fonamenta també en el **principi de creació del risc** ja que es declara com a fet provat que l'acusat patia un trastorn paranoic de la personalitat i que ja havia provocat incidents anteriorment, concretament durant l'any 1988, quan fou

sotmès a control mèdic i es constatà que la seva aptitud pel servei actiu quedava condicionada a l'abstinència del consum d'alcohol, essent sotmès a observació psiquiàtrica. Davant d'això el TS considera que l'acusat havia d'haver estat sotmès a una vigilància i control de la seva salut mental adoptant-se mesures terapèutiques i, fins i tot, la separació del servei i la retirada de l'arma.

- **Un marit suposadament enganyat i un guàrdia civil racista.**

La **STS, 2ª, 28.10.1996** resol un assassinat comès per un guàrdia civil, fora de servei, amb la seva arma reglamentària. Segons consta en els fets provats després de cometre l'assassinat per l'esquena, a les fosques i d'un sol tret al cap de la seva víctima, el guàrdia civil afirmà en lliurar-se a la policia que, després d'aquesta mort, "*ya nadie se atreverá a mirar a la mujer de un Guardia Civil*". La sentència però no fa cap narració dels antecedents de fet. El TS aplica també el principi de **creació del risc**, en provar-se l'estat depressiu i l'abús de l'alcohol per part de l'agent en l'època immediatament anterior a l'assassinat. L'administració té l'obligació de vetllar per la salut mental dels agents policials i controlar-la i està obligada a adoptar les mesures que siguin necessàries, fins i tot, **la separació del servei i la retirada de l'arma** quan les condicions de l'agent no siguin adequades. Així doncs, en cas de no haver-ho fet se la fa responsable civil subsidiària de l'actuació duta a terme pel funcionari.

La **STS, 2ª, 18.3.1996** condemna per assassinat i assassinat en grau de frustració al guàrdia civil, *Luis P.M.*, que fora de servei, amb la seva arma reglamentària i en companyia d'altres persones, també condemnades, a les que lliurà diverses armes, van disparar indiscriminadament sobre un grup de ciutadans dominicans que vivien en una discoteca abandonada causant una mort i lesions de diversa consideració. La sentència no ens dóna la localització geogràfica dels fets ni la quantia de les indemnitzacions que atorga a la filla menor de la dona morta i a la persona ferida. El TS confirma la SAP Madrid, de 4.7.1994, i fonamenta la responsabilitat subsidiària de l'Estat en la culpa *in vigilando* o *in eligendo* i en el principi de creació del risc ja que el guàrdia civil havia estat objecte de dos expedients disciplinaris per acumulació d'arrests en els seus destins anteriors, cosa que, segons el TS, indicava una certa ineptitud per l'exercici de la seva activitat com a guardià de la seguretat i posseïdor d'una arma de foc.

- **Una discussió de trànsit i una altra de veïns.**

STS, 2ª, 23.11.1998. El policia nacional, *Javier S.N.*, de 56 anys d'edat i en situació de segona activitat sense ocupació de destí, es dirigia, el 30.6.1994 cap a les 22'50 h., al seu domicili en cotxe. A l'alçada d'una plaça amb jardins observà un vehicle Renault-11 aparcats que, al seu entendre, li impedia el pas ja que envaïa lleugerament el carrer i estava enfront d'un camió de petites dimensions que ja n'ocupava una altra part. El policia tocà el clàxon i instà al propietari del R-11, que en aquell moment es trobava allà mateix parlant amb un amic, per tal que treïes el cotxe. El propietari, *Juan M.E.*, no li feu cas en considerà que existia espai suficient per passar. Davant d'això el policia insistí en to més agressiu i aixecant la veu, cosa que cridà l'atenció d'un grup de joves que estaven a la plaça. *Juan* s'hi tornà a negar i aquesta negativa fou mortal. El policia sortí del cotxe i es dirigí cap a *Juan*, tragué l'arma de la seva propietat, que portava a la cintura, i li donà un parell de cops a la cara. *Juan* repel·lí aquesta agressió agafant pels canells a *Javier* i fent-lo retrocedir, cosa que provocà que caigués sobre el capó del cotxe, moment en el qual *Javier* disparà un tret a escassa distància que causà la mort a *Juan*.

En aquest cas tot i tractar-se d'un delictes comès per un policia per ús d'una arma de foc **no s'aprecia responsabilitat subsidiària de l'Estat** pel pagament de la indemnització que suma un total de 12 milions de pta. L'acusació particular recorre davant del TS al·legant, entre d'altres motius, el principi de creació del risc, però el TS no l'admet ja que el policia estava en

situació de segona activitat, no utilitzà l'arma reglamentària i no es trobava en cap cas en exercici de les seves funcions ni hi estava relacionat directament o indirectament. El TS considera doncs que l'autor estava totalment desvinculat del seu servei i que no actuà dins de cap dels supòsits previstos per l'art. 5.4 LO 2/1986. En sortir-se del marc funcional i de les relacions assimilades el TS considera que no pot establir-se la responsabilitat de l'Estat de manera subsidiària per tots els delictes causats per la utilització d'armes de foc per persones que tenen llicència administrativa per la seva utilització, encara que en aquest cas l'acusat hagués tingut més facilitats per obtenir-la pel fet de ser policia. Així doncs, es palesa com a **rellevant**, en aquest cas, per tal de no fer responsable l'administració el fet **que l'arma no fos la reglamentària**.

STS, 2ª, 20.2.1997. El policia nacional, *Miguel L.M.*, arribava el 9.8.1983, a les 22 h., al portal de casa seva després de sortir de la feina. Quan ja tenia la porta oberta i es disposava a entrar a l'edifici veié un veí, *Manuel F.*, amb qui ell i altres veïns de la comunitat mantenien relacions crispades. Li digué si volia entrar i el veí contestà de males formes, dient-li llavors el policia "*que te den por ahí*". Aleshores el veí agafà un pal que tenia a prop i entrà a l'edifici just després del policia, que ja havia entrat i es disposava a prendre l'ascensor. Li donà un cop a l'espatlla i es produí un forcejament entre ells durant el qual al policia li caigué a terra la pistola reglamentària que duia a sobre, seguint les recomanacions de portar-la sempre en els desplaçaments de la feina a casa davant de l'eventualitat d'un atemptat terrorista. Immediatament la recollí de terra per impedir que l'agafés el veí i quan ja la tenia agafada el veí li donà un cop amb el pal al braç esquerre cosa que provocà que la pistola es disparés per l'acte reflex de prémer el gatell en rebre el cop. El tret es dirigí directament sobre el veí que estava davant de l'acusat, causant-li ferides de diversa consideració. El TS confirma la sentència d'audiència que condemnà al policia com a autor d'un delicte d'imprudència temerària amb resultat de lesions greus i a indemnitzar a *Manuel* i *Consolación F.L.* (fills de la víctima de 17 anys en produir-se els fets) amb un total de 29.640.000 pta. a repartir a parts iguals i amb 4.052.024 a l'Insalud per les despeses mèdiques ocasionades.

En aquest cas la solució és contrària a la de l'anterior ja que el policia dispara l'arma reglamentària que, a més, porta a sobre per recomanació de la mateixa administració. Així aquesta és responsable no pas per no haver apartat del cos a un policia amb problemes psíquics sinó pel risc que crea i que, almenys en part ha d'assumir, respecte de la producció d'accidents en permetre que els policies portin sempre a sobre la seva arma.

- **Policies que disparen contra les seves dones.**

Dos casos d'aquest període ens mostren l'efecte dramàtic de l'ús les armes de foc en les relacions familiars o domèstiques: marcadament policies que maten, o ho intenten, a la seva dona o companya. Estem davant de relacions estrictament privades que per l'administració són molt difícils de controlar, si és que té algun deure de control, que semblen constituir el límit rera del qual l'administració deixa de respondre més clarament. Fins i tot en el cas que l'arma utilitzada sigui la reglamentària, cosa que és irrellevant, excepte, tal com hem vist, que el policia tingués alguna mena d'antecedent, psiquiàtric o disciplinari o bé que el dany es pugui atribuir a una concreció del risc que comporta el sistema d'organització del servei públic de policia, cosa que el TS no sempre fa.

Sembla però, que especialment quan s'usa una arma reglamentària aquests casos es podrien enquadrar en la segona de les excepcions esmentades en el paràgraf anterior, ja que és precisament l'administració policial la que no només permet sinó que recomana explícitament, almenys en el cas de les policies estatals, que els seus membres portin sempre l'arma a sobre. Així ho considera el TS en la sentència anterior però no pas en la que s'analitza tot seguit. D'aquesta manera, el veí ferit accidentalment té dret a una indemnització de la que respon

subsidiàriament l'Estat, i en canvi, la dona malferida per un tret del seu marit policia no té aquesta cobertura. No sembla que el TS utilitzi aquí una fonamentació suficientment sòlida per justificar solucions diferents.

STS, 2ª, 8.5.1996. El policia, *Antonio E. B.*, disparà a la seva muller al cap, en el transcurs d'una discussió conjugal dins del domicili familiar. El policia fou condemnat com a autor d'un delictes de parricidi en grau de frustració i a pagar una indemnització a la seva dona de 730.000 pta. per l'incapacitació temporal i de 2 milions per les seqüeles i un milió a cadascun dels fills del matrimoni (11 i 17 anys) ja que presenciaren uns fets que els provocaren un impacte profund, cosa que justifica l'indemnització per danys morals encara que no hagin perdut a la seva mare.

En aquest cas **no s'aprecia responsabilitat subsidiària de l'Estat**. El TS considera que l'acusat utilitzà l'arma reglamentària tal com en podia haver utilitzat qualsevol altre i que no es pot aplicar el principi de creació del risc i fer responsable a l'Estat pels danys ocasionats pels agents a conseqüència d'agressions realitzades en l'àmbit íntim i privat del domicili familiar derivades de disputes conjugals que els afecten com a qualsevol altre ciutadà. Així doncs, la mera tinença d'una arma de foc al domicili, encara que sigui la reglamentària, no genera com a tal un risc especialment rellevant per fer responsable a qui n'ha autoritzat l'ús. Pel TS la discussió que el policia mantingué amb la seva muller tampoc es pot considerar una concreció del risc derivat de la forma d'organització del servei públic de seguretat.

En canvi, sí que s'aprecia la responsabilitat subsidiària de l'administració en la **STS, 2ª, 29.2.1996**, que confirma la condemna al policia local de Lleida, *Carlos F.R.*, per l'assassinat de la seva amant, comès amb l'arma reglamentària i fora d'hores de servei. El TS però no ens dóna cap narració dels fets ni fa tampoc cap esment sobre la quantia de la indemnització. Aquest és un cas de crim passional fet en el qual es fonamenta el recurs de l'administració, ja que el policia municipal estava fora de servei i no existia cap mena de relació ni vincle entre el delictes comès i les obligacions que l'autor tenia com a agent de l'autoritat. La solució hauria doncs de ser la mateixa que en el cas anterior però, en aquest cas la simple possessió de l'arma reglamentària fora d'hores de servei és la base per determinar la responsabilitat subsidiària de l'Ajuntament. Aquesta possessió comporta **l'incompliment del deure de vigilància** de l'art. 6 del RD 768/1981, de 10 d'abril, del Ministeri de l'Interior, d'acord amb el qual en el cas de les Corporacions Locals els membres de la policia local han de dipositar les armes a les dependències municipals una vegada finalitzat el seu servei normal i també en qualsevol cas en què per qualsevol circumstància estiguin fora de servei. Aquest règim intern diferent de les policies locals permet doncs fer responsable civil subsidiària a l'administració local per qualsevol tipus de danys causats per policies amb l'arma reglamentària que estiguin fora de servei, cosa que pot semblar correcte al lector però que comporta un tracte diferent respecte la responsabilitat patrimonial de l'administració que no sembla prou justificat, sempre que no sigui que el legislador consideri com a potencialment més perillosos als policies municipals que als membres de la guàrdia civil o als del cos nacional de policia.

- **Conclusió.**

De l'anàlisi d'aquests casos destaca que totes les sentències citades són de la sala segona del TS. És a dir, **tots els procediments són penals**. L'ús de les armes de foc per part de la policia es relaciona doncs amb la comissió de diversos delictes, tant quan el policia està complint el seu servei com quan està lliure de servei. En aquests casos doncs cal determinar una responsabilitat penal de la qual se'n deriva una de civil per la que l'Administració pública és considerada responsable subsidiària. El problema es planteja en els casos en què no existeix aquesta responsabilitat penal o bé el policia en qüestió sigui considerat penalment

inimputable. El plantejament d'aquests casos en seu penal té aquest risc. No cal oblidar, però, que la **responsabilitat patrimonial directa de l'administració**, que pràcticament ni s'esmenta en aquests casos, no es basa en cap responsabilitat penal dels funcionaris, és més, tot i que amb diverses matisacions, funciona amb un sistema de responsabilitat objectiva pel funcionament dels serveis públics. Algun dels casos analitzats possiblement haurien tingut una solució diferent si el plet s'hagués plantejat en base a l'art. 139 i seg. de la Llei 30/1992.

D'altra banda, es pot concloure que si els policies actuen com pot fer-ho qualsevol persona que cometi un delictes la responsabilitat patrimonial subsidiària de l'Estat només es pot donar en el cas que **l'arma utilitzada sigui la reglamentària**. Podem suposar doncs que en els casos analitzats si l'agressió s'hagués realitzat per qualsevol altre mitjà, per exemple una arma blanca propietat del policia o algun element contundent com una barra de ferro o un bat de beisbol, ni tant sols es plantejaria un plet en que es pogués considerar l'administració com a responsable civil subsidiària. Així doncs ha de tractar-se d'un policia que en certa mesura s'aprofita de la seva condició per cometre un delictes, però això no és tampoc suficient.

El TS no sol apreciar el que en aquesta seu s'apropa més a la responsabilitat objectiva de l'administració com és imputar la responsabilitat pel simple funcionament del servei públic parlant llavors de risc general del sistema d'organització de la seguretat pública. En la majoria de casos el TS cerca alguna mena d'incompliment per part de l'administració que fonamenti amb una **base culpabilística** la responsabilitat de l'administració. Així, en el cas del policia local es fonamenta en **l'incompliment de les normes de dipòsit d'armes** a la caserna i en els altres en què el policia tingués alguna mena **d'antecedent psiquiàtric o disciplinari** que hauria d'haver determinat que l'administració policial l'hagués separat del cos o li hagués retirat l'arma. Si no es donen aquestes circumstàncies el policia no determina la responsabilitat de l'administració ja que actua com qualsevol altre delinqüent.

- **Taula de sentències citades.**

Sala i Data	RAJ.	Magistrat Ponent	Parts
2ª, 16.1.1998	15	Martínez-Pereda Rodríguez	José Ma A. c. Miguel B.T., Gabriel S.A., Catalana de Occidente SA i Ajuntament de Barcelona.
2ª, 13.2.1998	1738	Granados Pérez	Félix Q.B. c. César M.R.
2ª 23.11.1998	9197	García-Calvo Montiel	Pablo M.M., Carmen E.F., Montserrat, Andrés i Ma Carmen M.E., Catalina i José M.E. c. Javier S.N.
2ª, 16.12.1998	10314	Conde-Pumpido Tourón	Juan P.L. c. Miguel Ángel G.T.
2ª, 14.2.1997	1357	Soto Nieto	David H.G. i Oscar O.S. c. José A.G.
2ª, 20.2.1997	1564	Granados Pérez	Manuel i Consolación F.L. c. Miguel L.M.
2ª, 16.6.1997	4839	Bacigalupo Zapater	Joaquín Roque M.L., Rosa Ma, Joaquín Roque i Amparo M.D. i Francisco Ramón L.B. c. José O.C.
2ª, 2.10.1997	7598	Moner Muñoz	José Joaquín P.M. i David del B.M. c. Javier C.P.
2ª, 13.10.1997	7018	Martín Pallín	Josune M.B. c. Jesús C.C.
2ª, 28.10.1997	8111	Bacigalupo Zapater	Constantino O.G. i Antonio MC. c. Pedro Antonio M.R.
2ª, 29.2.1996	925	Cotta Márquez de Prado	No consta c. Carlos F.R.
2ª, 18.3.1996	1918	Martín Pallín	No consta c. Luis M.P. i altres.

2ª, 8.5.1996	3802	Conde-Pumpido Tourón	Antonia H.S. c. Antonio E.B.
2ª, 13.5.1996	3991	García-Calvo Montiel	Ministeri Fiscal, Consuelo J.D. i no consta c. Lorenzo Rafael M.B.
2ª, 17.5.1996	3834	Conde-Pumpido Tourón	No consta c. Antonio O.A.
Auto, 2ª, 10.7.1996	6013	De Vega Ruiz	No consta c. Marcelino G.M.
Auto, 2ª, 16.10.1996	7157	De Vega Ruiz	Antonia M. B c. no consta.
2ª, 28.10.1996	9680	Conde-Pumpido Tourón	No consta c. Dionisio E.P.
2ª, 31.12.1996	1127 (1997)	Bacigalupo Zapater	Longina A. G. c. José Manuel G G.

• **Referències bibliogràfiques.**

CASINO RUBIO, MIGUEL. *Responsabilidad civil de la administración y delito*. Marcial Pons. Madrid, 1998.

SÁNCHEZ GARCÍA, MA ISABEL. *Ejercicio legítimo del cargo y uso de armas por la autoridad. Análisis particular del ejercicio de la coacción directa por las fuerzas y cuerpos de seguridad del Estado en materia de seguridad y orden públicos*. Bosch. Barcelona, 1995.

BARCELONA LLOP, JAVIER. *Responsabilidad por daños derivados de actuaciones policiales*. Documentación Administrativa, núm. 237-238, enero-junio 1994. Instituto Nacional de Administración Pública, pàgs. 333-390.